

ca, ca in ziua
m. se va vinde
si riscul cum-
of din Targu-
fața locului in
atru bani gata.
de 39,200 lej.
ul de strigare.
sportată pentru
od și încercată

in biroul meu.

du Lebovits
vocat

ba

Cluj, Malor-
zsiinak való
Rador 2422

artós

ok

ak a

omában

lébraktúr-

ERG

rdan 12.

k számára

disz

or No 2398

óda

ck

nd No 2.

snya, flanel,
rakláru.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cim-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

I. Ramasetter Róbert

Budapest

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pá yau-
varon és vidéken is 4 lei
Bukaresiben — 5—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — — 150

1925 január 14 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 10. szám

5685. Tévét 18

Miert fizeli az angol polgár a legtöbb adót

Irta David Lloyd George

A párisi konferenciának, melyről
tegnap részletesen beszámoltunk, érde-
kes háttérét adja Lloyd George alábbi
cikke, amely az amerikai „United Press
Association” utján került a világsajtóba.

A párisi konferencia felé a legnagyobb ér-
deklődéssel tekint a háború adósságai miatt
súlyosan megterhelt adófizető polgársága az
egész világnak. Nyíltan és egyszerűen kimondva,
ezuttal olyan tanácskozásról van szó, amelynek
folyamán bizonyos nemzetek meg fogják kísé-
relni, hogy a háború alatt magukra vállalt
tartozások alól kibujjanak és azokat minden-
féle manőverrel a harcban résztvevő bajtársaik
vállára áthárítsák. Akármennyire is fáradoznak
a diplomaták és újságírók azon, hogy a konfe-
renciának ezt a mélyebb értelmét elfátyolozzák,
a valóság mégis nagyon kellemetlen képet
mutat.

Az angol adófizetőnek semmi oka nem volt
mindezekig a nemzetközi eladósodás miatt rös-
telkednie, hacsak nem védőinek határtalan
naivsága fölött. Mert ezeknek köszönheti azt a
helyzetet, hogy míg ő, mint adófizető a vállalt
kötelezettségeknek hűségesen eleget tesz, addig
abból a jóval magasabb összegből, amivel a
többiek neki tartoznak, alig láthat valamit. Ju-
talma a jó lelkiismeret és súlyos adóterhek. A
párisi konferencián pedig értésére adják azt is,
hogy a következő tíz esztendőben minden remé-
nyt adjon föl abban a tekintetben, hogy
adósaitól valamit is kapjon. Tíz esztendeig a
kamatok fizetése szünetel, a moratórium végén
pedig a kamatokat tetszés szerinti részletekben
lehet majd törleszteni. Másfelől a német jóvá-
tétel brit részesezésének azonnal csökkennie
kell. Volt egy idő, amikor egyetlen francia
kormány nem jöhetett volna ilyen ígérekkel,
de Mr. Baldwin egyoldalú megállapodása Ame-
rikával általában azt a benyomást keltette,
hogy a brit kormány Baldwin vezetése alatt
minden egyezményre hajlandó.

Hogy a kérdés jelentőségét helyesen méltó-
nyolni lehessen, fontos szemléltetni azt a ki-
mutatást, amelyet Mr. Philipp Snowden, kincs-
tári kancellár közölt a különböző háborúviselt
országok háborúelőtti és háború utáni adózta-
sáiról. Eszerint az alábbi országokban egy-
egy lakosra fejenként a következő adóterhek
hárult:

	1913/14 ben font sterlingben pari kursus szerint	1923/24-ben
Anglia	3 font 11 sh. 0 d.	15 font 18 sh. 0 d.
Franciaország	3 font 7 sh. 0 d.	6 font 18 sh. 2 d.
Amerika	1 font 7 sh. 11 d.	6 font 14 sh. 10 d.
Olaszország	2 font 2 sh. 8 d.	3 font 6 sh. 11 d.
Németország	1 font 10 sh. 8 d.	4 font 1 sh. 4 d.
Kanada	3 font 8 sh. 2 d.	7 font 19 sh. 8 d.
Ausztrália:		
Államszöv.	3 font 8 sh. 1 d.	8 font 1 sh. 9 d.
Önálló áll.	1 font 5 sh. 11 d.	3 font 4 sh. 2 d.
Délafrika:		
Unió	1 font 9 sh. 0 d.	3 font 9 sh. 11 d.
Tatum.	0 font 4 sh. 9 d.	0 font 11 sh. 9 d.
Újzéland	6 font 3 sh. 0 d.	12 font 5 sh. 3 d.

Meg kell jegyezni, hogy ezek a számok az
Egyesült-Államokban, Kanadában és Német-
országban csakis a központi kormányzat fize-
tendő adókat jelzik. Nem tartalmazzák azon-
ban az egyes tartományoknak és városoknak
adóösszeget. E szembeöltő számok felsorakoz-
tatása alkalmával Mr. Snowden néhány tartó-
zkodó szót mondott az összehasonlítás tekintet-
ben. Szerinte nehéz az összehasonlítás, mint-
hogy különbségek vannak az egyes országok
jóléte, pénzügyi rendszerei, szociális és gaz-
dasági strukturái között. Azonban mindezen
mérlegelek mellett sem lehet kétség aziránt,

Goldis László demokrata-fascista programja

A Societatea de Maine konferenciájának harmadik estéje

(Cluj-Kolozsvár, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többször megemlékezett már az Uj Kelet a „Societatea de Maine” folyóirat sorozatos politikai konferenciájáról, amelynek tulajdonképeni célja egy egységes erdélyi anti-liberális blokk alakítása. A konferenciára meghívott politikusok eddig nagyjából elméleti filippikákat tartottak, leggyakorlatibb jelentősége Goga előadásának volt, aki szélsőséges regionalistának vallotta magát és felszólította Erdély összes demokrata román politikusait, lépjenek be az Averscu-pártba és közös erővel vivják meg a liberálisok elleni harcot.

A konferencia harmadik estéjén Goldis László, az Astra elnöke és a nemzeti párt egyik kimagasló, de disszidens hajlamokkal gyanúsított vezére tartott előadást. Goldis László szélsőséges demokrata elveket hangoztatott előadásában, de még ezen a szélsőséges demokrata mentalitáson is nagyon meglátszik a mai idők szelleme. Az itt élő kisebbségekkel szemben ugyanis tulságosan szűkeblű ez a demokrácia, amelynek gyanús szint ad egyébként a türelmetlenül sovinszta burok és:

a szinte fascista módon kifejezésre jutó antiszemita velejtás is.

Goldis beszédének legfőbb gondolata: intranzigens nemzeti alapon álló parasztszervekedés a nemzetközi tüke ellen.

A szociális demokrácia terén — mondta Goldis — még a kezdet kezdetén vagyunk. A francia forradalomig az agrárfeudalizmust nyögtek, ma a bankkapitalista feudalizmus van uralmon, amely ugyanezt a szolgaságot és nyomoruságot szüli.

Ahogy a földosztás megtörtént, éppen úgy el fog pusztulni a bankfeudalizmus is, de nem revolúció, hanem evolúció útján. A liberális párt a bankárfeudalizmust képviseli. A többi pártok, különösen a nemzeti párt, az állam új formájának evolúcióját hirdeti.

A nemzetközi tüke pártjával szembe kell szögeznünk az intranzigens nemzeti és parasztpártokat.

Van nemzeti pártunk és van parasztpártunk is, amelyek meg fogják teremteni a szociális nevelést. Egyelőre ez a két párt két táborban van, az egyesülés azonban csak rövid idő kérdése.

Goldis ezután felolvasta az emlékezetes tíz pontot, amelynek alapján a parasztpárt és nemzeti párt között a tárgyalások annakidején megindultak és Goga említett javaslatával szemben e tíz pont alapján hívta fel a demokrata erőket egyesítésre.

— Köztünk — mondotta — nincsenek bojárak, sem szociáldemokraták, sem nagyiparosok. Mindnyájan parasztszármazásnak vagyunk.

hogy Nagybritannia a világ legmegadottatottabb országa. Ez pedig annak az elhatározásnak kell betudni, hogy Anglia hajlandóan nyilatkozott háború után kifizetni adósságait. A többi háború viselt országok ezzel ellentétben csak engedték felnövelni adósságukat és adóikat most elértéktelenedett valutában hajtják be, amelynek elkerülhetetlen kísérő jelenségei: a magas árak és a tükeértékek csökkenése.

Amerikának az adósság kérdésében való magatartása fölött Európának nincs joga panaszkodni. Az a konfliktus, amely a háborúhoz vezetett, kezdetben két nép egymásközötti háborúsága volt, amely régebbi nemzeti ellentétek következtében más határokon is kompli-

A parasztpárttól semmi sem választ el bennünket, csak néhány ember személyi ambíciója.

Beszédének további részében az egyház nagy szerepét ecsetelte, amely a hitet kell megadja a tömegeknek. Majd újból a nemzeti problémáról beszélt ilyenformán:

— Nem vagyunk eléggé intranzigenssek. A hávéházban a pincérekkel magyarul beszélünk. De az államnak is jó románoknak kell lennie.

Ne adjanak licenceket zsidó korcsmárosoknak. Kötelezzék az iparosokat és kereskedőket arra, hogy csak az állami inasothonokból vehessenek fel inasokat. Szabadítsanak meg bennünket az ezer és ezer piócától, akik kiszívják a velónket és hajtincseikkel elcsufítják városainkat és akiknek autóiktól mi már alig tudunk járni az utcákon.

A kisebbségek ügyét mi megoldottuk Gyulafehérváron és a békeszerződésben. Pártomnak elnöke, Maniu Gyula, ezelőtt egy évvel az Institutul Social-ban egyébként egy minden tekintetben nagyszerű előadást tartott erről a kérdéstről. (Ennek a kijelentésnek egyetlen egy érdekessége van: az, hogy Goldis Maniu Gyuláról, mint pártja elnökéről beszél és így újra a nemzeti párt fegyelmezett tagjának vallja magát.)

Még le akarom szögezni ezalkalommal, — folytatta Goldis — hogy a gyulafehérvári pontokat csak a lojális kisebbségekkel szemben akarjuk alkalmazni. Azokkal szemben, akik határaink megbontására törekednek, nem fogjuk alkalmazni ezeket a pontokat.

Goldis előadása nagy hatást tett az összes jelenlevőkre. Különösen az Actiunea Romanasca megjelent vezérei fogadták nagy tetszéssel a beszédet. Ciortea Aurél, a kereskedelmi akadémia rektora Goldis tíz pontja értelmében rögtön egy javaslatot is terjesztett elő az összes demokratikus erők egyesítésére. Ezt a javaslatot a megjelentek közül huszonegyen alá is írták.

Hajtegan Gyula orvosprofesszor örömmel regisztrálta, hogy

ezen a konferencián egy egységes front alakult ki, mégpedig a diákmozgalmak szellemében.

Bogdan Duica egyetemi professzor azon a véleményen volt, hogy Goga javaslatát összhangba kell hozni Goldis javaslatával, ilyenformán lehet valóban elérni az összes demokratikus erők egyesítését. Az utolsó hozzászólás Jumanca József szocialista vezér részéről hangzott el, aki kijelentette, hogy mindaddig, amíg a nemzetközi tüke elleni harcról van szó, a munkások is támogatni fogják a nemzeti parasztpártot.

kálódott, azonban az egész ügy tisztára Euró pára szoritkozott és már évszázadokkal azelőtt hogy Kolumbusz Amerikát felfedezte is fennállottak ezek az ellentétek. A motívumok, amelyek Amerikát arra indították, hogy bele-rohanjon ebbe az óriási harcba és vállalja annak minden borzalmát, veszedelmét és terhét, önzetlenek voltak. Amerika segítsége válságos pillanatban jött és a szövetségeseeknek minden okuk megvolt rá, hogy hálások legyenek Amerikának eme elhatározásáért. Nem is lehet elgondolni a következményeket, hogy mi történt volna Amerika hatalmas segítsége nélkül abban az időben, amikor Oroszországot, Romániát és Szerbiát a német hadak már megingatták.

Amerikának ötmilliárd font sterlingjébe ke-

rült a háború. Ha szükség lett volna a győzelem biztosítására, ötszázmilliárdot is előteremtett volna. Az Egyesült-Államok ötven ezer embert vesztett a harcokban, de áldozott volna egymilliót is, mielőtt a harcot feladta volna. Ha Amerika most azt jelenti ki, hogy becsülete nem követel tőle további áldozatot, akkor a megmentett népek az utolsó, akik az Egyesült-Államokkal szemben a kritika jogával élhetnek.

A Balfour-jegyzék nem volt kritika, hanem javaslat. Mr. Snowden kijelentette, hogy nagylelkű ajánlat volt. Ha ez áll, akkor hozzá lehet tenni, hogy böles nagylelkűség volt az, amely e javaslat feltételeit diktálta és a résztvevő nemzetek bölesen cselekedtek volna, ha hozzájárulnak. Nagybritannia hajlandónak mutatkozott, hogy lemond az összes követeléseiről, feltéve, hogy az ő egyetlen hitelezője szintén lemond követeléséről. Ami lett volna ennek következménye? Anglia és Amerika letörték volna igényeiket, a kétmilliárd font sterlinget a tábláról. Anglia ezenfelül késznek nyilatkozott a német jóvátételnek reáeső részéről is lemondani. Az összes szövetséges nemzetek ilyen módon megszabadultak volna külső adósságaiktól, amelyek még mindig nyomják a hitelüket. Gátolják ipari munkájukban és gyöngítik őket újjáépítési harcukban. Csakis Németország kötelezettségei állottak volna fenn. Jóvá kellett volna tennie azokat a károkat, amelyeket hadseregei Franciaországban, Belgiumban és Itáliában okoztak.

Egy általános rendezés által, mely a három nevezett országnak is nagy előnyöket biztosított volna, Németország kötelezettségét le lehetett volna csökkenteni egy gyakorlatilag keresztülvihető mértékre. Ebből is látszik, milyen nagy jelentősége volt a javaslatnak, amely több mint két év előtt került a világ elé. Az Egyesült-Államok épügy, mint Nagybritannia a világhitel helyreállításával többet nyertek volna, mint bármelyik fél valaha is nyerhet azzal, ha kiméletlenül ragaszkodik követeléséhez. Ha a Balfour-jegyzéket energikusan képviselték volna, akkor Amerikát — erről meg vagyok győződve — végül mégis rá lehetett volna venni az említett egyezség végrehajtására. Az angol kormány azonban Balfour feltételeit nagyon jól tudta propagálni anélkül, hogy annak a gyanúnak tette volna ki magát, hogy önző motívumok vezetnek. Hiszen ha a javaslatot elfogadják, akkor Anglia többet veszít, mint az Egyesült-Államok. Az amerikai államférfiak azonban nem érezték annak a sürgősségét, hogy az angol jegyzéket alaposan mérlegeljék. Ellen-

kezőleg, Baldwin — Mr. Bonar Law tiltakozása ellenére — jó álláspontját kardcsapás nélkül fölalta.

Ez a körülmény a helyzetet rosszra fordította. Franciaország és Itália nagyon fel vannak háborodva az angol-amerikai egyezség fölött, mert nemcsak hogy nem kérdezték meg őket, hanem még csak előzetesen tudomásukra sem adták a szerződést, amely pozíciójukat jelentősen rontotta. Talán nincs jogunk mondani, hogy egyáltalán nem volt e két ország szándéka valamit visszafizetni, azonban a tényekkel egybehangzik az a feltevésünk, hogy a jövőre nézve nem szándékoztak a kamatfizetés és a törlesztés tekintetében intézkedést tenni. Baldwin alhamarkodottsága arra szorította őket, hogy hitelezőiket felvilágosítsák igazi szándékaikról. Most természetesen zavarban vannak, ami kiderül azokból a zavaros és ellentmondó válaszigyzékekből,

Védő és ügyész vitája a Friedrich-kormány törvényességéről a Roboz-testvérek tárgyalásán

(Budapest, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Roboz-testvérek bűnügyében a budapesti törvényszék ma folytatta a tárgyalást. A tárgyalásra tanuként beidézték Friedrich István volt miniszterelnök, Szakács Andor, a Friedrich-kormány sajtófőnöke és Volkenberg Gyula nem jelentek meg. Az elnök elrendelte a meg nem jelent tanuk újra való beidézését. Csilléri Andrást, a Friedrich-kormány volt népjóléti miniszterét hallgatta ki ezután tanuként a bíróság. Csilléri András vallomásaiban azt mondta, homályosan emlékszik arra, hogy a „Pesti Élet” szerkesztőségében gyanús elemek verődtek össze, akik román tisztekkel és a Hungáriában székelő román városparancsnoksággal szoros összeköttetést tartottak fenn. Az akkori kormány bizalmas jelentései szerint ezek az elemek puccszerűen akarták eltávolítani helyéről a Friedrich-kormányt. A puccskísérelt első fázisaként román tisztek tényleg be is hatoltak Friedrich miniszterelnök lakásába.

Amikor Gordon tábornok beavatkozására a Friedrich-kormány védelmét kapott, a kormány tagjai között felmerült az a gyanú, hogy a puccstervert a „Pesti Élet” szerkesztőségében eszelték ki és azok irányították az összeesküvést, akiket az akkori kormánnyal szemben álló táborból gyűjtöttek maguk köré Robozék. Arra azonban nem tud konkrét adatokat felsorolni, hogy Robozék ad personam szervezték-e meg a puccsot. Az elnök kérdésére elmondja Csilléri, hogy arra tisztán emlékszik, hogy Robozék közbenjárására a románok letartóztatták Szakács Andor sajtófőnököt, Nagy Károlyt és másokat. Annakidején Erdélyi János és Diamandi

amelyeket az amerikai kincstári hivatalnak küldenek.

Anglia magatartása felől ma már nincs kétség. Az angoloknak Amerikával szemben fennálló adóssága likvidálás alatt van. A franciáknak és olaszoknak Angliával szemben fennálló adóssága tekintetében azonban mindeztől a legesekélyebb jel sincs arra, hogy az adósságokat valaha is meg fogják fizetni. Az angol tehát még súlyosabb adóteher alatt nyög, mint francia és olasz adósa. Bármilyen türelmesnek is mutatkozott az angol, különösen nemzetközi vonatkozásban, most már kezd türelmetlenkedni. Mr. Churchill kifejezést adott ennek a türelmetlenségnek. Ha azonban most Párisban nem fog fellépni teljes határozottsággal, akkor a publikum nagyon csalatva fogja érezni magát. Mert elvégre is tudunk kell, hogy mit várhatunk e fontos ügyben.

román meghatalmazott miniszterek a kormányul politikai megegyezést sürgettek, arra hivatkozva, hogy a megegyezés fejében kiadják a hazaáruló Roboz-fivérek. Ebből arra lehet következtetni, hogy Robozék szoros összeköttetésben állottak a megszálló román csapatok parancsnokságával.

Dr. Beck védő Csilléri Andrásról fordulva azt kérdezi, volt-e tudomása arról, hogy a román katonák jóindulata tüntetésével távolították el a Peidl-kormányt, mely után a Friedrich-kormány megalakult. A védő kérdésére Miskolczi ügyész kijelenti, hogy ez a kérdés nem tartozik a tárgyra. Beck védő ingerülten válaszol Miskolczi szavaira:

— Igenis idetartozik, mert ebből a tényből is kiderül, hogy a Friedrich-kormány nem volt törvényes!

A vitát az elnök szava dönti el, aki kijelenti, hogy az ő álláspontja szerint a Friedrich-kormány igenis törvényes volt, mert a háború előtt a király nevezte ki a kormányt, míg most a háború után, amikor a király nem gyakorolhatja jogait, előállott az a parancsoló szükségesség, hogy más szerv gyakorolja az alkotmányos jogokat. A Friedrich-kormány pedig a háború előtti jogszokásoknak megfelelően cselekedett s így mint önálló szerv ezek alapján önmagától nyerte el törvényes jellegét.

A Roboz-tárgyalás a közönség és a politikai élet nagy érdeklődése mellett folyik.

— Eljegyzés. Kövári Herminke Szováta és Rosenfeld Lajos Kolozsvár jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irta Mendel Moicher Szfórim Fordította Székely Béla

A fickó előre szaladt, bizonyára nagyon sürgős volt neki, hogy a jó hírt megvigye embereinek. Mi azonban nem siettünk és lassan bandukoltunk. Az erdőben, egy omladozó korcsma mellett ott láttam az ismerős szekeret, s kissé tovább a tisztáson, a fák között, a tűz égett s körülötte az egész banda. A vöröshaju üdvözölt elsőnek. „Ugy éljek, kedves vendég! Hogy vagy? Nem is mondhatom, mennyire vágyódtam utánad Reb Fiske!” A többiek is kiabálnak: „Hadd üdvözölhessük mi is ezt az előkelőséget!” Az emberek kiabálva, puffolgtatva esnek nekem, úgyhogy a sapkám is a földre esett. A fejemet hirtelen a kabátom szárnyával borítottam be és a sapkámot akarom megkeresni, mialatt csak úgy zuhognak rám az ütések. Egyszerre csak hallom, hogy a feleségem szaladva jön és nagy örömmel kiabálja: „Hol van, hol van az én Fiském? Hol? Hol?” Az öröme jobban fájt nekem, mint az emberek ütlegei. „Ez az öröm igazán nem illik a váláshoz!” — gondolom magamban. „Sokkal nagyobb örömöm volna, ha engem épp úgy gyűlölnél, mint ez az egész banda.” Ő azonban a nyakamba borul és kiabálja: „Fiske, drága Fiském!” Rosszul éreztem magam, amikor erre a vak, kiszáradt, beteg, öreg asszonyra néztem. Mi lett az erős, egészséges testéből, teli, kerek arcából? Szinte erőf kellett venni magamon, amikor az illendőség kedvéért megkérdeztem: „Hogy megy a sorod, Base?”

„Igazad volt, amikor egyszer azt mondtad, hogy Glupskban nekünk jó nevünk volt, hogy engem mindenki ismert és becsült” — mondja

a feleségem olyan hangosan, hogy mindenki hallja; s úgy veti fel a fejét, mint a lecsuszott gazdag ember, aki régi gazdagságával kérkedik és szíve mélyéből sóhajt. — „Élég volt már mindig hontalanul, mindig csak uton lenni. Vezess haza engem, a mi városunkba, a mi utcánkba, a mi embereink közé!”

Elsőtétült a szemem előtt. Nem is gondoltam rá, hogy ilyesmit fogok tőle hallani és elfintorítottam az arcom. A vörös is elhuzta az arcát, mert azt hitte, hogy magammal viszem, s így elveszti keresetforrását. „Tartsd meg magadnak, — gondoltam magamban — nagyon szívesen átengedem.” Csak úgy égett a dühtől és mérgesen, vérrel aláfutott szemekkel nézett rám. Azután morogva felkelt a helyéről és odébbállott.

A banda asszonyai és leányai a tűz körül foglalatoskodtak: főzőedényeket tettek fel és krumplit sütöttek. A legények körülállották, lökdösődtek, csipkelődtek és durva tréfákat csináltak. A nők úgy tettek, mintha nagyon mérgesek lennének, védekezni és szitkozódni akartak; de majd megszakadtak a nevetéstől és mindent szívesen vettek, akárcsak a tyukok, amikor a kakas felborzolt tollal kegyeiben részesíti őket és a bóbítájukba akaszodik. A társaság többi része szétszóródott az erdőben. Az egyik a hátán fekszik és horkol, a másik kabátját foltozza, a harmadik vakarózik és komoly arccal vadászik az ingében. Mások meg birkóznak és így mérik össze erejüket. Minden fő és forr, az emberek élnek!... A feleségem erősen tart a kezemnél fogva: azt lehetne hinni, hogy mi egy test, egy lélek vagyunk, csak beszél és beszél, elpanaszolja sötét sorsát, kiönti szíve keserűségét; elbeszéli, hogy mi mindent állott ki és nem akar kevesebbet, minthogy magammal vigyem és — ahogy is-

ten parancsolja — együttéljek vele százhusz évig... Én csak minden tizedik szavára felelek és mindent megpróbálok, hogy megsabaduljak.

Amikor már nincs több mondanivalója és már jó darabig egy helyben ültünk, végre is kiszabadíthatom a kezem és szabadon lélekzetet vehetem. Azonnal felkeresem a puposomat és félrevonulok vele. Mindjárt beszélgetésünk elején megállapítjuk, hogy ugyancsak nehéz helyzetbe kerültünk. Most már nem is gondolhatunk a válasra! feleségem hallani sem fog akarni erről. És az sem jó, ha ennél a bandánál maradunk. Ez az jelené, hogy megint eladjuk magunkat az ördögnek és belőlünk megint csak táncoló medvét csinálnak. Hát most mit csináljunk? Jó darabig ott ültünk és végül is megállapodtunk: nincs más választásunk, mint megszökni. Mivel pedig a banda itt akarja az éjszakát tölteni; itt a kedvező pillanat: még az éjszaka megszökünk. Mialatt így beszélgetünk és a terveinket szöjjük, feltűnik a vöröshaju a két lóval. „Ne várjuk — mondotta a vöröshaju — amíg közelebb jön, nem szabad, hogy együtt lásson bennünket. Jobb lesz, ha most elváltunk.” A pupos erre jobbra ment, én pedig balra.

A vöröshaju nagyon elfoglaltnak látszott és mindig az öreggel sugdolózott, aki olyan szárnysegéd-féleje volt. Én kikerültem a gazembereket s oldalra mentem. Mialatt a társaságot lekötötte a tréfákozás és a munka; a pupos hozzám jött és a fülembe sugta, hogy a banda már hajnalhasadéskor utnak akar indulni. Azokat a lovakat, amelyeket előbb láttunk, a vöröshaju lopta valahol és most, amilyen hamar csak lehet, el akar velük párologni. A tervünk tehát vízbe esett.

Szerda,

A pa

Bukare
sülése szer
törvényjav
nácsról sz
Utóbbiról
tette, hogy
mánnal s
közül lesz
teljesen ak

Suly

Berlin,
számu D.
belefutott
melyvonath
pozdorjává
huztak ki
gatóság hiv
lenséget a
vonat veze
litott jelző

Hughe

Paris, j
Hughes kül
váltóságokat
és a diplomá
Kellog-trium
Nincs kizár
metország n
megtörténik.
jelentette a
ciát befejeze
magatartásna

Ma

Varsó, j
adott hírt,
áldozata let
vonalakozóla
merénylet t
csütörtököt
a legfőbb k
titkára szery
tenni láb a
tisztelet és ka

Miniszte
sische S
Höfle birod
kényszerített
tatott

(Berlin,

A szombati n
panana-ügybe
elnöke a post
igazgatásával
Höflét fölme
összefügg a r
menti határo
hogy az össze
repük volt a
sanak eljárás
akció főleg
ellenfelei azt
újjáépítését sz
Hegermann
aranybankány
Staatsbank ut

Longe-Heg
Berlin mellett
ányzó félmillió
miniszter állit
zide kapott a
Az ügybe
lini rendőrfőn
repéről nem j

A Barnat
tartottak. A te
a fogságból
postaügyi mini
képviselői is.
lálni a Barnat
szanálasához.
lentette, hogy
hetek alatt ren
szint a Holland
Az ügyész
Barnat-fivérek
vádát emelni,
lenség címén.

A parlament munkaprogramja

Bukarest, január 13. Az „Adeverul“ értesítése szerint a parlament elé kerülő legelső törvényjavaslatok közt lesz a törvényhozó tanácsról szóló, azután a sajtótörvény kerül sorra. Utóbbiról az igazságügyi államtitkár kijelentette, hogy nem jelent megszorítást az alkotmánnyal szemben, sőt ellenkezőleg igen tárgykörü lesz és ezért az elterjedt riasztó hírek teljesen alaptalanok.

Sulyos vasúti katasztrófa Németországban

Berlin, január 13. A köln—berlini tizes számú D. vonat tegnap reggel fél nyolc órakor belefutott egy, a pályaudvaron veszteglő személyvonatba, melynek három utolsó kocsija pozdorjává tört. Eddig huszonnégy halottat húztak ki a romok alól. Az esseni vasútgazgatóság hivatalos jelentése szerint a szerencsétlenséget a sűrű köd okozta, ami miatt a gyorsvonat vezetője nem vehette észre a tilosra állított jelzőt. A mentési munkálatok folynak.

Hughes lemondásának következményei

Páris, jan. 13. Az amerikai lapok szerint Hughes külügyi államtitkár lemondása jelentékeny változásokat fog előidézni az amerikai kormányban és a diplomáciai testületben is. A Coolidge—Borah—Kellogg-triumvirátus fogja vezetni a külügyeket. Nincs kizárva, hogy Oroszország elismerése és Németország meghívása a leszerelési konferenciára is megtörténik. Kellogg, az új külügyi államtitkár kijelentette a „Matin“-nak, hogy a párisi konferenciát befejezettek tekinteti, ami a kölcsönös koncilians magatartásnak tulajdonítható.

Merénylet Zinovjev ellen

Varsó, január 13. Több külföldi lap arról adott hírt, hogy Zinovjev népbiztos merénylet áldozata lett. Zinovjev meggyilkolásának hírére vonatkozólag Oroszországból jelentik, hogy a merénylet tényleg megtörtént, de a revolver csütörtököt mondott. A merényletet Kleansky, a legfőbb katonai bizottság alelnöke és Trockij titkára szervezte meg, mert Trockij el akarja tenni láb alól legerősebb ellenfelét. Számos tisztet és kadettet letartóztattak.

Miniszter áldozata is van a Preussische Staatsbank panamájának

Höfle birodalmi postaügyi minisztert lemondásra kényszerítették a német nemzetiek. A letartóztatott Barmat a hitelezők gyűlésén

(Berlin, jan. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szombati nap a Preussische Staatsbank elleni panama-ügyben újabb szenzációt hozott. A birodalom elnöke a postaügyi és a megszállott területek közigazgatásával megbízott birodalmi minisztert, dr. Höflet fölmertette állása alól. A miniszter távozása összefügg a német nemzetieknek ismeretes parlamentari határozati javaslatával. Azt kívánták ugyanis, hogy az összes kormánytényezők ellen, akiknek szerepük volt a panama körül, haladéktalanul indítsanak eljárást. Nyilvánvaló volt, hogy az egész akció főleg Höfle ellen irányult, akiről politikai ellenfelei azt állítják, hogy a Rajna- és Ruhrvidék újjáépítését szolgáló postai jövedelmekből Lange-Hegermann barátjának és párthívének kétfélmillió aranymárkányi hitelt folyósított a Preussische Staatsbank útján, ahol a postai pénzeket kezelték.

Longe-Hegermann a pénzből másfélmilliót egy Berlin melletti gépgyár építésére fordított, a hiányzó félmillió hova fordításáról nem tudnak. Höfle miniszter állítólag hetven ezer aranymárka provizióért kapott az üzlet lebonyolítása után.

Az ügybe belekeverődött újabban Richter berlini rendőrfőnök is. Közeli azonban az ő szerepéről nem jutott nyilvánosságra.

A Barmat-koncern hitelezői a napokban gyűlést tartottak. A tanácskozáson az egyik Barmat fivért a fogságból vezették elő. Megjelentek még a postaügyi minisztérium és a Preussische Staatsbank képviselői is. A tárgyaló felek bázist akartak találni a Barmat-koncernhez tartozó ipari vállalatok számára. A tanácskozáson elején Barmat kijelentette, hogy a Staatsbank kárát módjában van hetek alatt rendezni részint magánvagyonából, részint a Hollandiában levő üzleteinek értékesítéséből.

Az ügyészségtől kiszivárgott hírek szerint a Barmat-fivérek ellen hitelezési csalás miatt fognak vádat emelni, míg az állami tisztviselők ellen hűtlenség címén.

Radícson kívül szabadonbocsátják az összes parasztvezéreket

Elkobozták Trumbics volt külügyminiszter utlevelét.

(Zágráb, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A zágrábi törvényszék vádtanácsa ma tárgyalta Radics és híveinek felülfolyamodását letartóztatásuk ellen. A vádtanács megállapította, hogy az ügyészség által emelt hazaárulási vád bizonyítékai hiányzanak és ezért elrendelte valamennyi letartóztatott szabadonbocsátását, kivéve Radicsot, akit azért kell fogva tartani, mert tartani lehet attól, hogy fellázítja a horvát népet. A főügyész azonnal felebbezett és így az összes letartóztatottak továbbra is fogva maradtak.

Belgrádi politikai körök szerint újabb és

kompromittálabb bizonyítékokat fedeztek fel a horvát párt ellen. Radics fiát szabadlábra helyezték, valamint Cranic volt minisztert is.

Radics szombaton levelet intézett Trumbics volt miniszterhez, amelyben utasításokat adott számára, amely értelmében a bécsi szovjet-követségnél eljárhat. A levelet elkobozták és annak alapján a kormány visszavonta Trumbics utlevelét. Radics különben felhívást intézett a horvát parasztsághoz, tartózkodjék a választásoktól és a többi tartomány parasztsága szavazzon az ellenzéki jelöltekre.

Romániával bántak a legrosszabbul a jóvátételnél

A „Times“ románbarát cikke. Befejezéséhez közeledik a párisi konferencia

(London, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Times“ vezércikkben foglalkozik Romániának helyzetével a párisi konferencián. A lap konstatálja, hogy Romániával legrosszabbul bántak valamennyi utódállam közül, adósságának kifizetését megnehezítették és legalább 20 évig nem kap semmit sem Ausztriától és Magyarországtól a jóvátételi számla törlesztésére. Az angol kormány hajlandó lemondani a fel szabadítási kölcsönről, Franciaország is készségeit nyilvánította erre, csak Olaszország utasít vissza minden engedékenységet. A „Times“ figyelmeztet arra, hogy Romániával igazságtalanul bántak, különösen ha tekintetbe vesszük a spaai konferencián megállapított minimális kvótát.

Bucuresti-Bukarest, január 13. Az „Adeverul“ szerint Románia azért utasította vissza az innsbrucki szerződés aláírását, amely a volt monarchia adósságait az utódállamok által nyert

terület arányában osztotta fel, mert Románia előbb annak a jóvátételnek megállapítását követelte, amit Ausztriától és Magyarországtól kapnia kell.

Páris, január 13. A pénzügyminiszterek párisi konferenciáján az Egyesült-Államok pénzügyi bizottsága beterjesztette az Unió igényeit, mely szerint az Unió igényli az amerikai hadsereg megszállási költségeit, jóvátételi fizetéseken pedig a jóvátételi összegek két és egy negyed százalékát, ami nem haladhat meg évi negyvenötmillió aranymárkánál többet.

A legújabb hírek szerint az amerikai kormány elfogadta a Párisban az Egyesült-Államok delegátusai és a szövetséges kiküldöttek között létrejött megállapodást, amelyet holnap aláírnak. Holnap kerül aláírásra a német jóvátételek felosztási kulcsára vonatkozó szerződés is.

Lord Churchill szerdán hazautazik Londonba.

Akit negyvenegy évi közszolgálat után kiutasítottak az országból

Cluj-Kolozsvár, január 13. Az állampolgársági törvény, amelynek könyörtelen paragrafusai az emberek ezreinek kezéből ütötték ki a mindennapi kenyér megszerzésének lehetőségét és máról-holnapra százával tették földönfutóvá az aktadzsungeleken eltévedt halandókat, napról-napra újabb tragédiákat termel. A paragrafusok rideg szigorúsága mellett embertelen vidéki kiskirályok, a törvénynek nem mindig értelmes végrehajtó közegei gondoskodnak arról, hogy az, aki évtizedekkel ezelőtt rosszul választotta meg szülőhelyét, egy percre se érezze a talpa alatt biztosnak a földet és legyen elkészülve arra, hogy rövid úton — huszonnégy óra alatt — a szó szoros értelmében kilökik az országból, amelynek pedig minden emberi és jogi törvények szerint jogokkal és kötelességekkel felruházott állampolgára.

Jól értsük meg, mi nem emelünk szót a valódi idegen állampolgárok érdekében. Az államnak valóban szuverén joga, ad-e tartózkodási engedélyt vagy nem az idegen állampolgároknak. De igenis szót kell emeljünk a vidéki potentátóknak ama vérlázító „tevékenysége“ ellen, hogy abszolút lelkiismeretlenül, a helyzet objektív mérlegelése nélkül teljesjogu állampolgárokat a „határon túlra“ tesznek. A legfrissebb ilyen természetű közigazgatási botrány Naszódon játszódott le. Itt élte szükös és szegényes napjait Fuchs Sára hatvan esztendősné tanítónő. Fuchs Sára öreg napjainak nagy szomorúságára Galiciában pillantotta meg hatvan évvel ezelőtt a napvilágot. Akkor természetesen még senki sem sejtette, hogy eme rajta kívül álló körülmény miatt hatvan esztendő múlva az utolsó falat kenyeret is ki fogják tűni a szájából.

Fuchs Sára még gyermekkorában Magyarországra került, ahol tanítónőképzőt végzett, majd a magyar kormány Naszódra nevezte ki tanítónőnek, ahol előbb a községi, majd az állami elemi iskolában hűségesen tanította írni-olvasni a román leánygyermekeket. Negyvenegy esztendőig adta éhbérért teste

és lelke minden energiáját. Amikor megöregedett, nyugdíjazták és úgy bántak el vele, mint a nemzet többi napszámosával, hetven, ird és mond hetven lej nyugdíjat „élvezett“ a román államtól.

A naszódi főszolgabíró ur, hogy, hogy nem rájött arra a szörnyű bűnre, hogy Fuchs Sára Galiciában született. Fuchs Sára szegény volt, zsidó volt és senkije sem volt és a primpretor ur, a rettenetesen nagy ur, ezen a nyomorult zsidó tanítónőn érezte a hatalmát.

Kimondotta a halálos ítéletet: Fuchs Sára nem tekinthető román állampolgárnak, mert nem Romániában született és nincs illetőségi bizonyítványa. Ez értelemben át is irt a beszercei sziguranca-főnöknek, aki el is rendelte, hogy Fuchs Sárát huszonnégy órán belül tegyék át a határon és adják át a lengyel csendőrségnek.

Hiába jajveszékelt az öreg tanítónő, hiába hozta el a nyugdíjkönyvecskéjét, hiába bizonyította, hogy annakidején hűségesköt tett a román államnak, nem volt könyörület. Hiába jártak a román és zsidó asszonyok — volt tanítványai — az érdekében könyörögni, nem volt irgalom. A volt tanítványok néhány száz lejt gyűjtöttek össze az elagott tanítónőjüknek utiköltségül. Fuchs Fárát pedig az állambiztonsági hivatal emberei keresztül tették a határon.

A naszódi főbíró ur nyilván abban a boldog hitben ringatja magát, hogy az államot valami nagy veszedelemtől mentette meg, Fuchs Sárának pedig a határok közt bolygók szomorú sorsa jutott osztályrészül. Lengyelország nem valószínű, hogy ötven esztendő távollét után visszafogadja az országba és a szerencsétlen, öreg tanítónőt ide-oda fogják tologatni két ország határai között.

Mi a magunk részéről az igazságszeretetéről és törvénytiszteletéről közismert dr. Biann Jenő állambiztonsági vezérfelügyelőhöz interpellálunk és kérjük, indítson haladéktalanul vizsgálatot ebben az ominózus ügyben.

Dr. Klein Miksa

A kizárt magyar ellenzéki képviselők továbbra is passzivitásban maradnak

Budapest, január 13. Az ellenzéki blokk elhatározta, hogy a passzivitást a kizárások hatálytalansága esetén is fentartja. Rassay tegnapi azon indítványára, hogy az elnök adjon amnesztiát a kitiltottaknak s mire az elnök biztatóan válaszolt, — a blokknak az a megjegyzése, hogy ez nem egyéb rosszul sikerült tréfánál.

Szabadiábra helyezték Sadoul kapitányt

Páris, január 13. Sadoul kapitányt feltételeken szabadiábra helyezték. Sadoul kapitány a Franciaországba küldött szovjetdelegáció tagja volt, akit a francia határra való érkezésekor letartóztattak és hazaárulással vádoltak meg. Sadoul kapitány, aki francia állampolgár, tevékeny részt vett a bolsevik forradalomban, amiért a párisi törvényszék in contumaciam halálra ítélte. Meglepetésszerűen a szovjet őt küldte ki megbízottjaként Franciaországba. Letartóztatása nagy konsternációt keltett Franciaországban és Herriot-t több oldalról támadták miatta. Szabadiábra helyezése a szocialista és kommunisták akciójára történt. Szabadiábra helyezését azonban ügye nem ért végleges befejezéshez. Az orleansi hadbírósg ugyanis újabb vizsgálatot rendelt el Sadoul kapitány ellen.

Ismét forradalom van Kinában

London, jan. 13. Kinában újabb forradalom tört ki. Ci-Lei-Nan tábornok elfoglalta Pekinget és elűzte a köztársaság elnökét. Ugyancsak forradalom tört ki Sanghain és Nanking városokban, amely sokkal veszedelmesebbnek ígérkezik, mint az elmúlt ősszel.

Szovjet-diktatura a heber kultúra fölött

Az orosz filológiai bizottság megrendszabályozza a heber betűket

(Bécs, jan. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A napokban megjelent itt A. Rosin, orosz író könyve a mai Oroszországról. Az érdekes munka két fejezetet szentel az Oroszországban élő zsidóknak és feltárja azt az egészen különös káoszt, amit a szovjeturalom teremtett meg a zsidókörök körül. Míg egyfelől Oroszországban hevesen küzd maga a kormány az antiszemitizmus ellen, addig másfelől tönkreteszi a zsidó kereskedelmet és nagyipart. Igaz ugyan, hogy ezt nagymértékben más nemzetiségekkel szemben is gyakorolja, azonban nem tagadható, hogy a kisajátítás és nacionalizálás folyamata egyetlen nemzetiséggel nem annyira kiméletlen, mint a zsidósággal szemben.

A zsidó lakosság a forradalom után a legteljesebb mértékben megkapta az egyenjogúságot, azonban egzisztenciája mélyen megrendült. A három és két évvel ezelőtt lejáratott pogromok, különösen Ukrajnában, a zsidóság kapcsolatait széjjelszakították a falu népével. A zsidók a kisebb helységekből bevándoroltak a nagy városba, ahol azonban nem találnak nekik megfelelő elhelyezkedésre, úgyhogy az oroszországi zsidóság ezekben a centrumokban mint népegység a züllés útján van.

A könyv ismerteti azt a diktaturát is, amit az orosz kommunista párt gyakorol a zsidóság kulturális életére. Így példaképpen felhívja, hogy az Oroszországban működő állami filológiai bizottság a heber írásból törölni kívánja a „c“, „n“, „p“, „ch“ és az „m“ betűket a szó végén használt megjelöléseit és ezzel a zsidó írásnak új formáját kívánja.

Megtiltja, hogy a hebernyelvű nyomtatványokban e betűk szerepeljenek és megtiltja, hogy azokat a zsidó iskolákban tanítsák. Ez a példa eléggé kirívón mutatja a szovjetnek a kultúra fölött gyakorolt erőszakos eljárását. Igaz ugyan, hogy ezen a téren nem használ az erőszak alkalmazása, mert a kultúra természete szerint sem tűri a terrort. A kulturdiktatura már régebben összeomlott és életem már csak színleges, minden komolyabb alap nélkül való.

Tovább terjed a maroshévi tífuszjárvány

(Targu-Mures-Marosvásárhely, jan. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette már az Uj Kelet, hogy Maroshévi nemrégiben több tífusz megbetegedés történt. Bár a helyi hatóságok a megyei és járási orvosokkal karöltve mindent elkövettek a tífuszjárvány továbbterjedésének megállítására, mégis olyan nagy méreteket öltött, hogy

alig néhány nap alatt több száz tífusz megbetegedés történt, akik közül ötvenen meghaltak.

A halottak között van Dandea marosvásárhelyi polgármester édesanyja és édesapja, Dandea Cristian is.

A hatóságok megfeszített erővel küzdenek a

Nagyvárad Szokolov fogadtatására készül

(Oradeamare-Nagyvárad, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint tudvalevő: Nachum Szokolov, a zsidó nemzeti mozgalom nagyvezére, a közeli napokban romániai körutja alkalmából Nagyváradra érkezik. A nagyvárad zsidóság lázasan készülődik Szokolov fogadtatására. Vasárnap délelőtt érkeztek meg Nagyváradra az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség és Keren Hajesszód központi delegátusai, akik részt vettek a Nagyváradon alakult programkészítő bizottságnak vasárnap délutáni ülésén és a fogadtatás végleges programjának megállapításában.

A Szokolov fogadtatásának előkészítésére Nagyváradon alakult bizottság tagjai: Nussbaum Sámuel, a nagyvárad ortodox hitközség elnöke és dr. Markovics Ignác orvos, a Zsidó Nemzeti Szövetség részéről, továbbá Mittelmann Jakab, Altmann Sámuel, Klein Emil, dr. Kovács Gyula, végül dr.

járvánnyal szemben, de a legszigorúbb rendszabályok életbeléptetése sem tudta eddig meggátolni a járvány továbbterjedését. A maroshévi járványkórház zsúfolva van tífusz betegekkel, úgy hogy az újabb betegeket különvonattal Marosvásárhelyre szállították és az ottani járványkórházban helyezték el őket.

Marosvásárhelyen óriási riadalmat okozott a tífusz betegek beszállítása,

mert attól tartanak, hogy a járvány ott is felüti fejét. A városi hatóság ezért táviratilag jelentette az esetet a kormányknak és kérte, hogy sürgősen küldjön Maroshéviire megfelelő számú orvosokat és gondoskodjon a szükséges intézkedések megtételéről

Bárdos Imre ügyvéd a Keren Hajesszód és dr. Lévy, a Joint részéről. Az ad hoc alakult bizottság a napokban ülést tartott, melyen nagyobb vonalaiban megbeszélte a fogadtatás programját.

Kolozsvárról szerdán reggel távirati értesítés érkezett Nagyváradra, mely közölte, hogy Szokolov 23-án d. u. a gyorsal érkezik a nagyvárad pályaudvarra és vasárnapig marad. Magukról az előkészületekről megkérdeztük Nuszbaum Sámuel, aki a következőket mondotta:

— Szokolov olyan fogadtatásban fog részesülni, amilyen a nagy férfit megilleti. Gondoskodunk róla, hogy január 23-án, mely dátum a határ-széleken lakó zsidóságnak egyik legszebb ünnepe napja lesz, ne csak Nagyvárad, de az egész Körösvidék, Szilágy és Máramaros-megyék zsidósága is részt vegyen. Szokolov fogadtatásánál a fenti összes vidékek képviselői jelen lesznek.

A györgyfalvi hitvesgyilkos a bíróság előtt

Kun Márton vallomása, hogy miért ölte meg feleségét

(Cluj-Kolozsvár, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy különös gyilkosság tartotta izgalomban a múlt év márciusában a közeli Györgyfalva lakosságát. A falu egyik gazdálkodója, Kun Márton, egy konyhakéssel sziven szurta feleségét, Czirják Katalint, aki a szurás következtében azonnal meghalt. A csendőrség az ügyben megindította a vizsgálatot s a hitvesgyilkos Kun Mártont átadta a kolozsvári ügyészségnek, ahonnan későbbben kaució ellenében ideiglenesen szabadiábra helyezték.

A kolozsvári törvényszék az ügyben már többször tüzött ki tárgyalást, de mindig eredménytelenül, mert a tanuk távollétében a tárgyalást el kellett napolni. A törvényszék ma délelőtt újra kitűzte Kun Márton ügyét fő tárgyalásra. Ez alkalommal a beidéztet tanuk közül huszonheten meg is jelentek és így délelőtt tíz órakor kezdetét vehette a tárgyalás.

A vádlott tisztességtudóan áll a bíróság előtt és nyugodt hangon mondja el szomorú lettörténetét és a gyilkosság részleteit:

— Még a háború előtt feleségül vettem a Kati, aki szerelmet hazudott nekem és megígérte, hogy hűséges feleségem lesz. Én hittem az asszonynak. Néhány hónapi együttélés után azonban észrevettem, hogy a Kati nagyon udvaroltat magának a falu fiataljával. A faluban sokan mondták, hogy az asszony megcsal engem, de én nem adtam hitelt a szavaknak, hanem kérlelni kezdtem az asszonyt, hagyjon fel ezekkel az udvaroltatásokkal és próbáljunk más életet kezdeni, mert ami eddig történt, azt én már megbocsátottam, csak ezután tartsa be hitvesi fogadalmát.

A vádlott elmondja, hogy a falu pletykája elől Budapestre költöztek, ahol mind a ketten állást vállaltak. Az asszony egy magános urhoz szegődött el gazdasszonynak, míg a férfi egy üzletben bolti-szolgái állást vállalt el. A férfi és feleség ritkán találkozhatott egymással, mert az asszony ugyanis nem engedte férjét, hogy feljárjon szolgálati helyére, mert állítása szerint a gazdája nem engedi meg, hogy bárki is járjon a cselédséghez. A férfi gyanakodni kezdett, hogy a felesége a gazdájával megcsalja s ezért heves jelenetek játszódtak le közöttük, ami azt eredményezte, hogy a férfi ott-

hagyta Budapestet az asszonnyal együtt és visszaköltözött Györgyfalvára.

A férfi gyanuja nem volt alaptalan, mert néhány hónap elteltével Czirják Katalin egy fiúgyermeknek adott életet, de a gyermek beteges volt és alig néhány nap alatt meghalt. A gyermek halála után Czirják Katalin visszatért Györgyfalvára, ahol kérelmi kezdte a férjét, hogy bocsásson neki meg, mert többet az előbbeni eset nem fog megismétlődni és sirig hű lesz a férjéhez. Kun Márton hajlott az asszony kérelmére, megbocsátott a feleségének és újból folytatták az abbamaradt házaséletet.

Két évvel ezelőtt a férfi azt vette észre, hogy az étel, amit a felesége főz, meg van valamivel mérgezve, mert annak elfogyasztása után mindig gyomorgörcsöket érzett. Próbaképpen egy kis edénykébe félretett a felesége által elkészített ennivalóból és azt Kolozsvárra hozta be, ahol egy orvosnak adta át, hogy vizsgálja meg, van-e benne mérge. Az orvos megállapította, hogy az ételben valóban található idegen anyag, de hogy az valóban mérge volna, arról nem adott hiteles bizonyítványt.

Kun Márton hazatért Györgyfalvára, ahol valtni kezdte az asszonyt. Kérdezte, hogy miért és kinek a felbuztatására akarja őt eltenni lábáról. Az asszony látva, hogy a férfi megsejtette a szándékát, gunyosan válaszolt, hogyha megállapította azt, hogy az ételben mérge van, úgy állapítsa meg azt is, hogy kinek a felbuztatására tette az ételbe a mérget.

A férfi az asszony válaszára dühbe gurult és dulakodni kezdett vele, majd felkapta az asztalon heverő konyhakést és azt háromszor markolatig az asszony szívébe szurta.

A vádlott befejezte vallomását, leül a vádlottak padjára és kezdetét veszik a tanukihallgatások. A délután folyamán a beidéztet tanuk közül többeket kihallgatnak, akik megerősítik Czirják Katalin kicseppontó természetét. A tanuk mindegyike mint becsületés munkásembert ismerte Kun Mártont és nem tudják egyéb magyarázatot adni a gyilkosságnak, mint azt, hogy a veszekedés hevében elragadtatta magát indulatával és öntudatlanul gyilkolta meg a feleségét. Lapunk zártakor a tanukihallgatás még folyik és a tanuk nagy száma miatt valószínűleg a tárgyalás a mai napon nem is nyer befejezést.

A Keren Hajesszód építi fel Erec Jiszraelt

Az Uj Kelet szerkesztők felelős szerkesztője az Uj Kelet megjelölésével

A történet olyan számszámok, Számok,

Szerkesztők 5685 Tév 1925 január

majd azok jelszóródot a földdel,

A zsidó a jótékony lia parancsába kerülni való, a te el, kezdet Nyisd ki a szűksége hiányt szer

A Tóra nyát és fo nel kell fé nával. Mily nek e szav keze megin kor is, ha vándorolt.

kamatot és te istenedt melletted és ne adj mindenféle rancs, hogy sünk és ho retet meleg adsz. — mo jezete. — zálogot veh odakint és neked zálog kölcsönözté a zálog ne vissza neki róznia, és való, a te kedetnek fo

A Bibliá telmés és te nem mindig ságnak ör szinte magy megjelölni jezéssel. Ne kimérni és szonylagos lenne igazsával megst neki arra, rancs, hogy van, hogy tartozom a társadalmak kiegyenlítés a szelleme, szertit élese mástól, a sz vántak meg hoztak létre tenni a szem a new-orlean

pítványi levé irt. Ezzel s uttal hálát a jótékonyasághozhatta vol mások jóssága pítványt is t jezni, hogy a társait Paleszt

Évizi

rubbr rendszabályok meggátolni a járványos betegségek elterjedését, úgy hogy az Marosvásárhelyre kórházban helyezték

dalmat okozott állítása,

ny ott is felüti virálisan jelentette, hogy sürgősen számu orvosokat és desek megtételéről

észül

Hajesszód és dr hoc alakult bizottlyen nagyobb vo programját.

távirati értesített, hogy Szokolov nagyváradi pályMagukról az előbaum Sámuel, aki

ban fog részesülni. Gondoskodunk dátum a határ

legszébb ünnepe az egész Körösgyék zsidósága is nál a fenti összes

előtt

együtt és vissza-

otalan, mert néhány gy fingermeknek reges volt és alig rnek halála után rgyfalvára, ahol sásson neki meg, fog megismétlődni Márton hajlott az zott a feleségének házaséletet.

ette észra, hogy van valamivel sa után mindig a egy kis edény szített enivaló- hol egy orvosnak e benne méreg. ételben valóban z valóban méreg yitványt.

lvára, ahol val- hogy miért és enni lábálól. Az ette a szándékát, pította azt, hogy sa meg azt is, e az ételbe a

húbbe gurult és apta az asztalon r markolatig az

letül a vádoltak kihallgatások. A közül többeket k Katalin ki- indoggyike mint Kun Mártont és ni a gyilkosság- évében elragad- tlanul gyilkolta tanukihallgatás miatt valószínű- em is nyer be-

elt

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó- ság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

A történelem alig képes följegyezni őket, olyan számosan vannak a zsidó filantrópok. Számosak, mert lelkivonása a zsidónak a jólét.

Mégis emlékezzünk meg ez- uttal Juda Touro, new-orle- ansi zsidó emberbarátról, aki ma hetven esztendeje, hogy örökre lehunyt a szeméit. Már hetven év előtt megérezte, hogy a zsidó nép egykor Pa- lesztinában találja meg igazi elhivatottságát, itt fog népi egyénisége kifejlődni és érvé- nyesülni és innen futnak ki majd azok a szájak, amelyek összekötik a széj- felszóródottságban élő zsidóság szellemi életét a földdel, ahonnan a zsidó nép világgá üzetett.

A zsidósággal egyébként szinte összeforrott a jótékonyság fogalma. Gondoljunk csak a Bib- lia parancsára: „Ha testvéred közül valaki in- ségbe kerül ama országban, amelyet az Örökké- való, a te istened neked adott, szivedet ne zárd el, kezedet ne csukd be inséges testvéred előtt. Nyisd ki kezedet és kölcsönözd neki azt, amire szüksége van és add meg neki azt, amiben hiányt szenved.“

A Tóra tehát megadja a segítségnek irá- nyát és formáját. Az inségbe jutottat kölcsön- nel kell felsegélyezni, nem feltétlenül alamiz- nával. Milyen szépek Mózes harmadik könyvé- nek e szavai: „Ha testvéred elszegényedik és keze meginog, menj és emeld fel e kezét ak- kor is, ha ember testvéred idegen, vagy be- vándorolt. Élnie kell melletted, ne végy tőle kamatot és uszorát, félj az Örökkévalótól, a te istenedtől és adj módot testvérednek, hogy melletted élhessen. Ne adj neki pénzt kamatra és ne adj neki élelmet uszorás árban.“ És mindenfelé felbukkan a Szentírásban a pa- rancs, hogy bajba jutott testvéreinken segít- sünk és hogy e segítséget vonjuk be a sze- retetet melegével. „Ha felebarátodnak kölcsönt adsz. — mondja Mózes V.-ik könyvének 24-ik fe- jezete. — ne menj akkor a házába, hogy tőle zálogot vehess. Ne menj be otthonába, áll meg odakint és várd meg, hogy adósod hozza ki neked zálogát. Am ha szegény ember, akinek kölcsönöztél, akkor ne fekdj le addig, amíg a zálog nálad van. A nap leáldozásával add vissza neki zálogát, hogy legyen mivel taka- róznia, és hogy áldjon téged érte. Az Örökké- való, a te istened pedig ezt igazságos csele- kedetnek fogja tekinteni.“

A Biblia ezzel megadta a jótékonyság ér- telmét és tartalmát. Az igazságos cselekedet nem mindig fűdi a jogos cselekedetet. Az igaz- ságnak örök élelet biztosít egy mélyebb és szinte magyarázhatatlan tény, amit nem lehet megjelölni a „mértánosság“ és „jóság“ kife- jezéssel. Nem lehet okoskodással és logikával kimérni és határt szabni az igazságnak, vi- szonylagos valami ez s mégis abszolút. Nem lenne igazságos a bajba jutott embert alamiz- nával megszegényíteni, hanem módot kell adni neki arra, hogy ismét talpra álljon. Zsidó pa- rancs, hogy amikor annyi vagyoni fölöslegem van, hogy másokat istápolhatok, gondoskodni tartozom az alulmaradottokról. A régi zsidó társadalmakban az emberi sorsok gyönyörű kiegyenlítését eredményezte a Szentírásnak ez a szelleme, később pedig, amikor vagyonok szerint élesen elkülönödtek az emberek egy- mástól, a zsidók jobbjai e szellemnek ugy ki- vántak megfelelni, hogy jóléti instituciókat hoztak létre és ezeken át igyekeztek eleget tenni a szentírásbeli igazságnak. Juda Touro, a new-orleansi zsidó filantrópus, minden ala- pitványi levele elé a Tórából vett idézeteket irt. Ezzel szinte mentegetőzni akart és egy- uttal hálát adni Istennek, hogy neki adatott jótékonyságot cselekedni, holott a sors ugy is hozhatta volna, hogy ő legyen igénybevevője mások jóságának. Es amikor palesztinai ala- pitványt is tett, ezzel egyuttal ki akarta fe- jezni, hogy a zsidó igazság gyökerét és haj- tásait Palesztinában kell keresnie.

Szerda
5685 Tévét 18
1925 január 14

Miniszteri értekezlet a zsidó hullák ügyében

Bukarestf, január 13. Ma délelőtt értekezlet volt a közoktatásügyi minisztériumban a zsidó hullák boncolása ügyében. Az értekezleten résztvettek Anghelescu közoktatásügyi miniszter, Valaori közoktatásügyi államtitkár, Tatarescu belügyi államtitkár, Ely Berkovics, a zsidó hit- község elnöke, Fildermann, a romániai zsidók szövetségének elnöke, Danulescu, az orvostanhall- egyesületének elnöke. Anghelescu miniszter rámutatott annak szükségére, hogy a zsidók en- gedjék át boncolásra a kórházakban elhalt zsidók hulláit, amelyeket családjaik nem kérnek ki. A zsidóság képviselői hozzájárultak e kívánság teljesítéséhez. Anghelescu miniszter tudomásul vette e kijelentést és hangsúlyozta, hogy ellenkező esetben nem engedheti meg a zsidó diákok- nak a boncolásokban való részvételt, csak akkor, ha elegendő hullá áll rendelkezésre.

— **Baltházár debreceni református püs- pök Coolidge elnökéi.** Newyorkból jelentik: Coolidge köztársasági elnök kihallgatáson fo- gadta Baltházár Dezső debreceni református püspököt, aki arról nevezetes, hogy a legna- gyobb fehér terror idején is a zsidók érdeké- ben emelte fel szavát. A püspök a köztársa- sági elnök előtt kifejtette, hogy a forradalmak és a világháboru tönkretette Magyarországot és a református egyházat. Beszéde végén a püs- pök az elnök rokonszenvét és Amerika segít- ségét kérte Magyarország számára. Coolidge elnök meghatottan fogadta Baltházár beszédét és kijelentette, hogy méltányolja Baltházár misszióját, melyet a magyar tanügy és jóté- konyság érdekében fejt ki. Végül megígérte Baltházárnak, hogy szívesen segítkezik neki missziójának sikere érdekében.

— **Álhir Zita exkirályné Magyarországra érkezéséről.** Budapestről jelentik: A bécsi „Abend“ című lap azt szenzációs hírt közölte, hogy Zita ex- királyné Magyarországra érkezett és Eszterháznál repülőgépről leszállva, Eszterházi Móríc kastélyába szállt meg. E hírrel kapcsolatban Bethlen minisz- terelnök kijelentette, hogy az egészről egy szó sem igaz s a hírt rosszakaratu külföldi propaganda helyezte el. A bécsi lap hírének valótlansága abból is kiderül, hogy Eszterháznak nincs is birtoka Sopronmegyében. A hírt hasonlóképen Simon Ele- mér, Sopronmegye főispánja is megcáfolta.

— **Véget ért a felsőmagyarországi bá- nyászstrájk.** Pécsről jelentik: A bányász- strájk, amely több nap óta a felsőmagyar- országi és pécsi bányavidéken hol fellángolt, hol ismét vesztett hevességéből, a tegnapi na- pon kötött megegyezéssel véget ért. A stráj- koló bányamunkások megbízásából az Országos Bányász Szövetség és a munkaadók olyan egyezséget kötöttek, mely szerint a munka- adók teljesítették a bányászok bérköveteléseit, mire a munka mindenütt megkezdődött. Ez a megegyezés csupán a borsodi szénmedencére terjed ki.

— **A bajorországi hivatalokban ismét kifüggesztették a volt uralkodók képeit.** Münchenből jelentik: Az új városi tanács, mely a szocialisták kezéből vette át a vezetést, első ülésén lojális határozatot hozott. A szocialista városi urak tudvalevőleg eltávolították minden községi hivatalból, a városháza közgyűlési ter- méből s egyéb helyiségeiből, de az iskolákból is az egykori uralkodók és királyi hercegek arcképeit. Az új városi tanács most elrendelte, hogy a dinasztia tagjainak képeit újból füg- gesszék ki.

— **Az Erdélyi Gazdák Egyesülete a gabonarekvirálások ellen.** A kormány által tervbevett gabonarekvirálások kérdésével az Erdélyi Gazdák Egyesülete a legutóbbi választmányi ülésen foglalkozott és részletes memorandumban fejtette ki, hogy mennyire céltalan volna a rekvirálások elrendelése. Céltalan volna, mert a gazdaközönség még 7—800 lejes áron tudott termésén és felesleg felett már alig rendelkezik. A rekvirálás természetesen maga után vonná, hogy a gazdák tavasszal a buzával bevetni szándékolt terü- letet egyéb terményekkel fogják bevetni, eleve meg- kimélni óhajtván magukat a jövő évi zaklatásoktól. Tekintettel arra, hogy a tavalyi vetésterület jóval me- galadta az előző évek vetésterületeit, ha kisebb is volt 1924-ben a termésátlag, mégis fedeznie kell a folyó évi vetőmag- és kenyérszükségletet, mert mig az előző években buzából jelentékeny kivite- lünk volt, az 1924-ik évben a kivített a magas kiviteli vámok lehetetlenné tették.

— **Angolok érdeklődnek a resicai mű- vek iránt.** Bukaresti jelentések szerint Ro- mániába érkezett a Vickers-csoport egy kül- döttsége, amely a resicai üzemek ügyében ki- ván tárgyalni a kormánnyal. A küldöttség

meglátogatta a resicai műveket és tanulmá- nyozta e fémipari vállalat fejlesztésének lehető- ségét. A kiküldött angol szakértők azután Bukarestbe mentek, ahonnan néhány nap mulva visszautaznak Londonba. Pénzügyi körök a hí- res Vickers-cég e látogatásának nagy jelentő- séget tulajdonítanak.

— **Felakasztotta magát egy igazságügyi tanácsos.** Megdöbbentő öngyilkosság híret jelen- tették tegnap délután a kolozsvári rendőrségnek. Morariu Vasilie igazságügyi tanácsos, aki már hosszabb idő óta az Itélőtáblához volt beosztva, la- kásán felakasztotta magát és azonnal meghalt. Mo- rariu Vasilie családos ember létre nem tudott a kicsiny tisztviselői fizetésből megélni és ezért üzle- teket próbált lebonyolítani, amelyekhez pénzt kellett volna befektessen. A pénzt különböző ismerőseitől kérte kölcsön. Morariu tanácsos üzletei azonban balul ütöttek ki és így a tanácsos, valamint a csa- ládja még nagyobb nyomorba kerültek. Az igazság- ügyi tanácsos nem bírta elviselni a nyomort és a halálba menekült. Hátrahagyott levelében végzetes tettét anyagi gondjaival indokolja. Morariu Vasilie öngyilkossága a kolozsvári román társadalomban őszinte részvétet váltott ki.

— **Vilmos császár megfiatalította magát.** Londonból jelentik: Egy londoni újságban ma ismét felbukkant az a hír, hogy a volt német császár Steinach-féle műtétet hajtatott végre magán. Ezuttal egy amerikai asszony, a Denverből való Mrs. Pettival a h irforrás. Megírja az újságnak, hogy az utóbbi időben hosszasan tartózkodott Doornban és nem egyszer látta a volt császárt. Délcegen jár, a hajában és szakállában alig lát- ható ősz hajszál, fiatalosabb külsejű, mint leg- idősebbik fia, a volt trónörökös, akivel egyizben Mrs. Pettival együtt látta az excsászárt. Doornban a szomszédos kastélyok lakói, de a helység népe is általában azt beszél, hogy Vilmos császár meg- fiatalította magát.

— **Január 20-án lesz a Haggibbor-bál.** A Haggibbor sportegyesület január 20-án, kedden rendezi a New-York összes termeiben ezidei bálját. A Haggibbor-bálokat, amelyek a kolozsvári zsidó közönségnek legkedvesebb mulatságai voltak, két év óta nélkülöznie kellett a fiataloknak és épp ez magyarázza meg azt a szokatlanul nagy érdeklődést, amely az idei bál iránt megnyilvánul. A január 20-iki Haggibbor-bál kétségtelenül a szezon leg- fényesebb és legsikerültebb estélye lesz.

* **Purgó** — eredeti dobozban — az egyedüli biztos hashajtó. (1)

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árrakkal.

K ötött harisnya min- den színben lei	25
F lohr-harisnya minden színben lei	53
M uszlin harisnya divat- színben lei	69
C érna-muszlin minden színben lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben lei	125

BLATT

FÖTÉR 13
Divatkoztyukban és kötöttáruban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

A vasut-autonómiáról szóló törvény alapelvei Elkészült az autonómiáról szóló törvényjavaslat

(Bucuresti-Bukarest, január 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tancred Constantinescu iparügyi miniszter a Banca Nationala kormányzójának, Oromolu-nak kíséretében néhány napon belül Párisba utazik. A két közgazdasági vezérferfi párisi útja, amint azt már az Uj Kelet jelentette, az újabb külföldi kölcsöntárgyalásokkal van összefüggésben.

A külföldi kölcsön legnagyobb részét a kormány tudvaleg a CFR. reorganizálására akarja fordítani, mégpedig a régóta elkészületben levő vasut-autonómiatörvény rendelkezéseinek megfelelően.

A vasut-autonómia törvényjavaslata csaknem teljesen elkészült és a parlamenti szünet után rövidesen tárgyalásra is kerül. Illetékes helyről nyert információnk alapján már most közölhetjük az említett törvényjavaslat alapelveit. Eszerint:

A vasut igazgatása teljesen autonóm hatáskörrel lesz felruházva és csupán a közlekedésügyi miniszter ellenőrzésének lesz alávetve. Az új törvény értelmében a vasut önálló jogi személyzetként fog szerepelni és a törvényes formák betartása mellett önállóan köthet bármilyen szerződéseket. Az autonóm vasut adminisztrációja három kategóriára oszlik.

† A bécsi tőzsdén újra bevezetik a rendes forgalmat. Bécsből jelentik: A bécsi tőzsdetanács elhatározta, hogy szombattól, e hó tizenhetedikétől kezdődően bevezeti újra a rendes forgalmat.

A mai valutapiac

A mai napon lanyha volt a devizapiac. A kínálat mindenben felülmulta a keresletet. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 366—370, magyar korona 375—385, cseh korona 580—585, francia frank 1050—1060, svájci frank 3750—3760, dollár 193—194, angol font 935—938, olasz lira 820—825.

Valutapiac január 13-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1045-00, Berlin —, London 933-00, Newyork 194-25, Róma 820-00, Zürich 37-75, Bécs 27-20, Prága 584.

Bukarest. Valuták: Napoleon 730-00, márka 45-00, leva 133, török lira 105, font sterling 910, francia frank 10-75, svájci frank 37-00, olasz lira 820, drachma 325-00, dinár 300-00, dollár 192-50, lengyel marka 36-50, osztrák korona 28-00, magyar korona 26-00, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-50—123³/₈, Amsterdam 209-50—208-50, Newyork 518-25—518-00, London 2482-00—2479-00, Páris 2780-00—2778-00, Milánó 2175-00—2168-00, Prága 1557-50—1555-00, Budapest 71-75—71-75, Belgrád 850-00—835-00, Bukarest 265-00—265-00, Varsó 99-50—99-50, Bécs 72-95—72-95.

Párisi tőzsde: Bukarest 960-00, Zürich 355-30.

† Megszűnik a bécsi Angol-Osztrák Bank. Bécsből jelentik: Az Angol-Osztrák Bank, amely az Angol-Magyar Bank bécsi fiókintézete és tudvaleg azon célból alakult, hogy a bécsi pénzpiac kedvező fekvése folytán az Angol-Magyar Bank érdekelttségéhez tartozó utódállambeli vállalatokat összetartsa, beolvad a Kompass-Bankba és ezzel megszűnik az Angol-Magyar Bank érdekelttségéhez való tartozása.

† A kereskedők adóvallomása. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara felhívja tagjai figyelmét arra, hogy a kereskedő-osztály legutóbbi gyűlésén hozott határozat értelmében az adóvallomások mikénti kiállítása tekintetében naponta délután 3-tól 6-ig adja meg a kamara a szükséges felvilágosításokat, illetőleg állítja ki a kereskedők adóbevallását.

† Az Oestereichische Holzbank összeomlása. Bécsből jelentik: Az Oestereichische Holzbank nagyarányú fizetéseképtelensége az egész közgazdasági piacon érezteti hatását. A Holzbank veszteségei meghaladják a negyvenmilliárdot, passzívái pedig mintegy huszonötmilliárdra rúgnak. Az osztrák fabank, mint ismeretes, 1921-ben alakult kimondottan faüzletek lebonyolítására, de a bank vezetősége csakhamar eltért eredeti céljától és nagyszabású tőzsdei spekulációkba bocsátkozott, ami azután a bank összeomlását idézte elő.

I. Felügyelőbizottság (Consiliul de administratie), amely a vasut három vezető mérnökéből, a pénzügyi, földmivelésügyi, ipar és kereskedelemügyi, hadügyminisztérium, a Banca Nationala és a kereskedelmi kamarák egy-egy képviselőjéből lesz összeállítva.

II. Vezérigazgatóság (Directiunea Generala) a jelenlegi szerv marad, hatásköre azonban csökken annyiban, hogy csupán végre fogja hajtani a felügyelőbizottság határozatait. A vezérigazgató azonban tagja lesz a felügyelőbizottságnak.

III. Tanácsbizottság (Consiliul consultativ), amelyben a közgazdasági élet valamennyi ága képviselve lesz. Ez a bizottság informatív szerepet fog betölteni.

A közlekedésügyi miniszter bármikor összehívhatja a felügyelőbizottságot, amelynek ülésén ő elnököl.

A vasut költségvetését a felügyelőbizottság állítja össze és a közlekedésügyi miniszter ellenjegyzése után a parlament ratifikálja. Ez a költségvetés nem fog szerepelni az állami költségvetésben, csupán a kiadásokat meghaladó bevételek kerülnek be az állami költségvetés rubrikáiba.

† Kétszázmillió lej a CFR. széntartozásainak kiegyenlítésére. Illetékes helyen nyert információk szerint a kormány mintegy kétszázmillió lejt bocsátott a CFR. központi vezérigazgatóságának rendelkezésére, hogy ezen összeggel a vezérigazgatóság mult évi szénfogyasztásból fennálló tartozásait egyenlítsse ki.

† Maximálták a halak árát. Bukarestből jelentik: A halászati vezérigazgatóság legutóbbi ülésén megállapította a friss, füstölt, sózott halak és egyéb haltermékek maximális árát. A vezérigazgatóság határozata alapján a nagybani árak egyformák lesznek az ország egész területén akár állami halastavakból, akár máshonnan származnak. A detail-kereskedelemben érvényes maximális árakat az egyes városi hatóságok fogják a nagybani maximális árak alapján megállapítani. A kaviártermelés huszonöt százalékát az állam veszi át maximális áron és hozza forgalomba. A folyami halak árai 12—30 lej között váltakoznak.

† Nem szállítják le a fűrészárúkat és petróleum kiviteli illetékét. A nagyiparosok országos szövetsége nemrégiben azzal a kéressel fordult a kormányhoz, hogy a fűrészárúkat és a petróleum kiviteli illetékét redukálja. A nagyiparosok kérésével a legfőbb gazdasági tanács legutóbbi ülésén foglalkozott és azt a határozatot hozta, hogy további intézkedésig az említett kiviteli díjak leszállítását nem javasolja.

† Nemzetközi borkongresszus Párisban. Párisból jelentik: A nemzetközi borkongresszust az idén június havában fogják Párisban megtartani. A kongresszus, amelyen bor- és likörkereskedők vesznek részt, a nemzetközi szépítművészeti kiállítás idejére esik.

† Bécsi marhavásár. (Saborszky és Fiai-cég jelentése.) A mai bécsi marhavásárra felhajtás volt 2870 darab. Ebből romániai áru 616 darab volt. Csöndes kereslet mellett az árak változatlanok.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

HASZNALJON
CSAK
DURA
ELEMÉKET!

SPORT

A bécsi Hakoah újabb szenzációs győzelme Egyiptomban

Hakoah—Port-Said válogatott 5:0 (1:0)

A bécsi zsidó csapat egyiptomi szereplése a teljes siker jegyében zajlik le. A csapat óriási ünneplésben részesül mérkőzéséről-mérkőzésére. Legutóbb Port-Said válogatott csapata ellen játszott és nagyarányú győzelmet arattak. Az első félidőben még erős ellenállásra találtak, a második félidőben azonban egymásután érik el a gólokat.

Menetközben ez volt a Hakoah utolsó mérkőzése Egyiptomban. Vasárnap Jeruzsálemben játszottak, kedden pedig Tel-Avivban. Visszajövet még lesz mérkőzésük Egyiptomban.

Románia országos gyorskorcsolyázó bajnokságai

A bukaresti Comitetul Central tudvaleg úgy határozott, hogy az országos gyorskorcsolyázó bajnokság küzdelmei Kolozsvárt kerülnek lebonyolításra e hó 17-én 18-án. A rendezéssel a cluj-i Comitetul Regionalt bízták meg, amely már most készülődik a nagyarányúnak ígérkező versenyre. Ma ugyan az a helyzet, hogy az idő ellágyult és a jég teljes olvadásban van, de reméljük, hogy szombaton ismét lesz alkalmas jég és megtartják a versenyt.

A verseny programja a következő sorrendben kerül lebonyolításra: Január 17-én, szombaton kilenc órai kezdettel: 500 m-es gyorsverseny. Műkorcsolyázás: Férfiak részére előírt gyakorlattal: 2, 10, 14, 22ab, 24ab, 32ab. Hölgyek részére: 2, 3, 5ab, 9ab és 11. 5000 m. gyorsverseny.

Vasárnap, 18-án ugyancsak 9 órai kezdettel:

1500 m. verseny. Műkorcsolyázás: szabadon választott gyakorlattal férfiak részére — idő 3 perc. Szabadon választott gyakorlatok hölgyek részére — idő 3 perc. 300 m. futás 12 éven aluli fiúk részére. 300 m. futás leánykák részére. Tanc- és párosverseny — idő 5 perc. 10.000 m. futás.

Nevezési határidő január 16, péntek este 6 óra. Nevezési díjak: gyorskorcsolyázás és egyes műkorcsolyázás 100, tanc- és párosversenyre 50 lej, gyermekeknek 20 lej. A győztesek értékes tiszteletdíjakban részesülnek, melyek értékét meghaladják a tízezer lejt.

A verseny iránt az egész országban óriási az érdeklődés, eddig tizenötön jelentették be részvételüket. A műkorcsolyázásra jelentkezők száma is meghaladja a tízet. Résztvesz dr. Lupu, a csernovitzi kitűnő műkorcsolyázó is, aki veszélyes ellenfele lesz dr. Hirsch Elemének.

A kolozsvári téli szakosztály azonban nem áll meg e versenyenél és közelebből, ha az idő engedi, nagy nemzetközi versenyt rendez. Egy újszerű dologgal is kedveskedik a rendezőség. A két napos verseny befejeztével nagyszabású álarcos bál lesz a jégpályán a katonazenekar közreműködésével és tűzijátékkal egybekötve.

Csak FARMODONT-fogkrémet használjon
Kató

Ez a legjobb és legolcsóbb fogtisztító!

Okvetlenül nézze meg a
Központi BAR Central
szenzációs januári műsorát.
Előadás kezdete pont 10 órakor.

Főúri és más magánbirtokból származó
műtárgyak és régiségek
1925 január hó
18-án megnyitja kiállítására eladási megbízásosként
csak 1925 január
15-ig vesz fel az „Arta” Cluj, Strada Avram
J. nou 3 (Petőfi-u.)

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A Mizantróp. Kötő előadásban, jó rendezés mellett elevenítette fel a kolozsvári Magyar Színház Molière vigjátékát, a Mizantrópot. A vesébe látó nagy gall gúnyolódó egyik legjobb vigjátékát különösen az tette vonzóvá, hogy minden mondata ma is eleven aktualitásként hatott. Emberei, alakjai: a ma ferde életének figurái, akiket csak a ruha és modor más. A Mizantróp szerepében Kemény László fejlődő tehetsége legjavát adta. Szenvedély és keserű gúny lengte át szavait. Cselléné Tóth Erzsí egyéni báját a szerző elgondolta nőgyénység helyes felfogásával elegyítette. Baróti Erzsí játékában sok üdőség volt. Kötő, szinte mesteri figurát adott Mihályffy Cselle jól megállotta helyét, ép-egy Fratta is. Bájos jelenség volt Marsi Gizi. Hoykó Ferenc ezuttal stílusos, precíz alakítást nyújtott.

A színházi iroda közleményei

Párisi lány. A legkivételesebb színházi szenzációk szoktak csak olyan széleskörű néző érdeklődést kiváltani a közönség körében, amint most a Párisi Lány című új francia operette premiéréjét megelőzi. A mulatságos, finom és szellemes új darab párisi és budapesti óriási sikerének a híre zaklatta fel ilyen szokatlan mértékben a közönség kíváncsiságát. A pénteki premiere jegyeit olyan tömegesen veszik, hogy előreláthatólag minden jegy elővételben fog elkelní. A színpadon a kora reggeli óráktól késő délutánig szakadatlanul folynak a Párisi Lány próbái az Izsó Miklós rendezése és Bródy Miklós dr. dirigálása mellett. A szombati második előadás kivételesen félnyolc órakor, a vasárnapi harmadik előadás azonban a szokásos időben 8-kor kezdődik.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Nagyherceg és a pincér [3-adszor, rendezés helyarákkal, napi bérlet 55 szám A, sorozat 22]
 Csütörtök: A nótás kapitány [11 edszer, bérletszámokban, premierhelyarákkal, sorozat 23]
 Péntek: A párisi lány Operette [elsőször, premierbérlet 33 szám, premierhelyarákkal, sorozatszám 24]
 Szombat d. u. fél 4-kor: Méze-kalács [Ifjúsági előadás mérsékelt helyarákkal, előadó Kende János, sorozat 25]
 Szombat este fél 8 órakor: A párisi lány [Operette-ujdonosság 2-odsor, rendezés helyarákkal, napibérlet 56 szám B, sorozat 26]

Szombat este fél 11-kor: Ki babája vagyok én? [Francia bohóat-ujdonosság először, bérletszámokban, premierhelyarákkal, a premier-bérlet elővételi jogát bérlet helyére kedd délig fentartja a pénztár, sorozat 27]
 Vasárnap d. u. fél 4-kor: Nótáskapitány [12 edszer, esti helyarákkal, elővételi díj nélkül, sorozat 28]
 Vasárnap este 8-kor: A párisi lány [Operette-ujdonosság 3-adszor, premierhelyarákkal, napibérlet 57 szám A, sorozat 29]
 Hétfő: Ki babája vagyok én? [Ujdonosság 2-odsor, rendezés helyarákkal, napibérlet 58 szám, B, sorozatszám 30]

MOZGÓK MŰSORA

Select Mozzo. Szerda, január 14. Premier. *Asszonyisziv.* Monumentális megható dráma 10 felvonásban. Főszerepben France Ohelia és Severin Mars.

Urán Mozzo. Szerda, január 14. Premier. *Szerelmi és bűn* Szenzációs bűnügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben Betty Compton.

Apollo Mozzo. Szerda, január 14. Premier. *Földalatti Páris.* Egy sorsüldözött ifjú története, 6 felvonásban, Eugén Sue regénye után. Főszerepben Eya Evi.

A tudományos világ által elismert
legjobb, legtökéletesebb és leglocoőbb
 terfőllenítő szer a
SALAN

Minden bajtól, fertőző betegségtől megóv. Iz-
 zadságot és minden más kellemetlen szagot
 megszüntet. Kristálytisza, nem mérgező, telje-
 sen szagtalan. Hölgyek mindennapi toalettejéhez
 nélkülözhetetlen

**Kapható mindenyógytár-
 ban és drogueriában.**

Gyár és központi iroda:

Salan Vegyipari Művek
 Timişoara, II. Piaţa Bodea Cârţan (Széna-ér) 2.

DÉRI LAJOS szücsmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Dusan felszerelt raktárában az idő előrehaladottsága miatt

mélyen leszállított árak!

Lloyd 2939

Az erdélyiek figgelmébe

Bukuresti, (Belvedera) 15

ort. koser, Abraham & Comp.

(Grossmann)-féle vendéglőt a

vele szemben levő **Transval** (Str. Brezoianu 2.) modernül berendezett helyi-
 ségeibe helyezte át. A t. közönség további pártfogását kéri **Abraham & Comp.**
H. Grossmann, Strada Brezoianu No 2. (A gyógyszertár mellett).
 Modern és pontos kiszolgálás

„Hajó”

védjegyű

TEA

illata és ize felülmulhatatlan.

Rador 2433

A három legjobb minőség: 74 — 220 — 55 szám

Iroda és lerakat: „CORABIA” S. A. R.
 Bukarest, Strada Matei Millo 8.

Carneval!

Estélyi és báli

ruha-ujdonosságok
 megérkeztek

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek
 nagyruházásba

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon 4-79 Telefon

Carneval!

szenzációs tomban

ott 5:0 (1:0)

otomi szereplése a
 A csapat óriási
 zósról-mérkőzésre.
 t csapata ellen
 lmet arattak. Az
 illása találtak, a
 ymütán érik el

gyorskor- sággai

l tudvalevőleg egy
 eskoresolyázó baj-
 nek lebonyolításra
 a eluji Comitetur
 r most készülődik
 re. Ma ugyan az
 és a jég teljes
 hogy szombaton
 artják a versenyt.
 vetkező sorrend-
 ár 17-én, szomba-
 es gyorsverseny.
 lőrt gyakorlattal:
 Hölgyek részére:
 gyorsverseny.

ranesak

1:
 zítás: szabadon
 ére — 130 3 perc.
 ölygek részére —
 ven aluli ránk ré-
 e. Tűné- és paros-
 á. futás.
 péntek este 6 óra.
 zás és egyes mű-
 versenyre 50 lej,
 értékes tisztelet-
 től megjelöljük a

ágnan óriási az
 tők és részvéte-
 kezők száma is
 Lupa, a csarno-
 részélyes ellenfele

zonban nem áll
 a az idő engedi.
 Egy újszerű do-
 A két napos
 arcos bal lesz a
 működésével és

használjon
 Kató
 gtisztító!

g a
 entral
 üsorát.
 órakor.

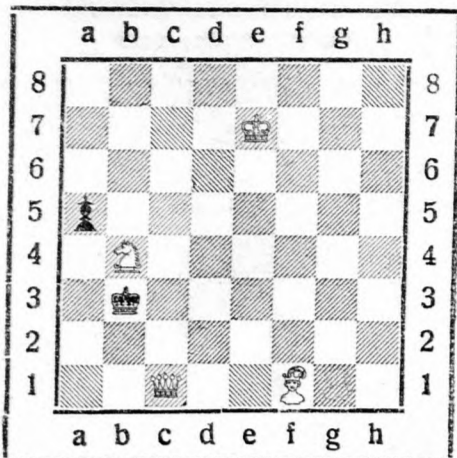
zármező
 ségek
 ladási meg-
 izásokat
 rada Avram
 Petófi-u.)

SAKK

Rovatvezető: Dr. BRÓDY MIKLÓS

10. sz. feladvány.

Csurpe I. P.-től (Cesky-Dub)
(A Prager Pressa sakkrovatából.)
Sötét: Kb3, gyel: a5 (2).

Világos: Kc7, Vc1, Ff1, Hb4 (4).
Világos indul és 3-ik lépés e mattot ad.

Megfejtés

A december 12-i számkunkban közölt 2. sz. végjátékterulmány (Kosek V.-től) megfejtése: (Hádlás: vil. Kc7, He4, gyel: f6. Sötét: Kc1, Fb3.)

1. He4-g5	1. Fg3-g8
2. Hf7	2. Fh7 (A)
3. Hh6	3. Fg6
4. Hf5	4. Kd2
5. Hh4	5. Fh5
6. Hg2	6. t. sz.
7. Hf4 és nyer	

A)

Hb2,	2. Kd2
3. Kf8	3. Fh7
4. Hg5	4. Fc1
5. H6	5. Fh5
6. Hf4	6. Fc1
7. Ke7	7. Fc2
8. Hc6 és nyer	

(Ha 4.	4. Fg6
5. Kg7	5. Fh5
6. Kh6	6. Fc8
7. He4+ stb.	

B)

2.	2. Kc1-b2-re
3. Kf8	3. Fh7
4. H5	4. Fg6
5. Kg7	5. Fh5
6. Hc6!	6. Kb2
7. Hf4	7. Fc8
8. Kf8	8. Fc5
9. Ke7 és nyer	

Helyesen fejtették meg: Pabeth Ödön (Cluj), Rth D. (Satmar), Gopál (Satmar).

Szerkesztői híreink

R. D. (Oradea-Mare) Újbbi feladvány egyrészt szintén nem készült eredetinek, másrészt nem új alkotás. Csak egy jó mattja van (1. K5-re) a közdö lépés pedig feladott sakkba állítja a sötét királyt. A másik 2 változat rem értékes. A 9. sz. (Weenink-féle) kettőt meggyón lebecsüli, mikor azt írja róla, hogy: „igazán nem volt érdeme az Uj Kelet-ben lehozni”. Természetes, ha 1. Vb8+ meane, mint én gondolja — ugy a kettős fab. tárt sem érna. Legyen nyugodt, a feladvány megérdemelte az I. díjt és azt, hogy az Uj Kelet-ben közöltesse, mert egy szép és rejtett lépés vezet csak célra. A 2. sz. (Kosek-féle) végjáték megfejtése hányos, csak egyetlen változatot küldött be.

M. O. (Halmu). A 8. sz. feladvány megfejtését vagy nem kaptuk meg, vagy mint helytelen (hiányos) félrehozták. Jan. 5-i rovatunkból láthatja feletti feladvány helys megfejtését, így hát hiába reklamálja a T. B. (Dej) által hibásan beküldött megfejtést is, mert 9. Ke5-e4+ nem vezet célra.

K. M. (Cluj). Nem mondhatunk le ezután sem arról hogy megfejtőink ez összes változatokat küldték be, bár elismerjük, hogy néha ez terhes is. Sch. K. (St.-Gheorghe). Utólag akceptáljuk, hogy a Lacker-féle 3.-sban beküldte az összes változatokat.

Ujból kapható — Szabó Imre:
Piros Zubbony
Ára 25 lej és portó
Szállítja az Uj Kelet könyvosztálya

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3-., vastagabb betűvel 5 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény

Uri, női divat, rövidkötőfű, játék, piros-és kézimunka cikkeken jártas segéd állását változtatná. Szíves megkéréséseket „Arva fia” jelgén a kiadó továbbítja. 8418

Különbejárati buterózott szobá. keses fiatal házaspár, esetleg teljes ellátással. Ajánlatokat „Zenitum” jelgél alatt a kiadóhivatalba kérünk. 8416

1-2 zsidó fiatal ember különbejárati szobát esetleg kosztál kapbat, cím a kiadóban. 8419

Mérlegképes könyvelő több évi gyakorlattal, teljesen jártas szeszgyár körüli teendőkben, líkőrgyártásban, azonnalra állást keres. Megkérésések „Abszolút megbízható” jelgével kiadó továbbítja. 8404

Autóbusz husz személyes, német gyártmányu, gyorsjáratu, alig használt carrosseriával és gumikkal, defeni motor eladó. Értékelt Kézponti szabványi vállalatnál. Dej 8249

Zongorán gyako olu lehet Str Berthelet 26.

Név-jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a

Kadima-nyomda Cluj

Jömeneteli üzlet társulajdonosa vagyok nőül vennék 25 éven alóli intelligens, kellemes zsidó lányt, kinek megfelelő hozománya van. Leveleket „500,000” jelgél alatt Löbl Hirlapiroda, Arad továbbítja. 8390

Több üzlethelyiség kiadó. Biró, Calca Regele Ferdinand 33. 8423

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Kiadó

Bucarest centrumában

gyárhelyisége 380 m², félemeleten 239 m² első emeleten mellette lakások több szobával, 220 m² terjedelemben. Közéletbit: Bucaresti, Calea Moşilor 247.

LADAGYAR

Mindenemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és bárholva szállít a legolcsóbb áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyar

Cluj, Strada Cernăşi (volt Kajantól-ut) 1 sz

Vaskereskedők és gyárosok!

Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkészgyártmányok, gáz- és forroszók, csavarok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

L. NACHT

Societate In nume colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,

Fiókok: CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

Perindes
Királyi udv. szállító

Felülmutatottan csokoládé és bonbon

A LEGJOBBÁK

OTTOGAGE

TEASÜTEMENYEI

Szerkesztőse hiva'al és Cluj-Kolozsva L. Pop. (Brass Telefon: Sze és kiadóhiva Ze. N. Sz. A kéziratok szerkesztőség zendők. Kézit dünk

1925 január

Rövid id lalkozunk e Goldis az ut szerepelt a kétségtelenül akar valamit rint egyelőre egész biztos kijelentése arról, hogy évtizedeken taktikájával Maniu Gyula lékezett meg még mindig magát. Így zonytalanság Goldis a nem végeredmény párt korifeus egymás közö Ami ber csolatban kö Amikor leg róla, annak lapnak adod gúdot a zs folyton tünt zett aztán ségéhez. Akl tudomásul G a harag oka. Egyszerűen zsidóság egy val, mindöss ben nem is közönségesen felfogása me éppen a ma hogy mindez ugy el fog román tanu szerre kiengé De jaj, i haragja nem kiderült, hog mert tüntető sok-sok más szellemesen a mondhatnánk Goldisnak fá fáj hogy a állami inas (hanem, horr iparosok néh különösen fá fitjuk a v alig lehet az gyunk, akik Bizony e egy nemzet felgerjedjen több okunk nünk szórt mégsem tess kezünk. Eg radozás lenn antisemiták tudjuk lecsil hunk, még n dunk megcá élünk. Nem mégpedig m Azok, akik tosan nem is ezért harag lölnek, mert Minden számkunkra,